

Č. 11.032.

Státní občanství: I. O povaze osvědčení o státním občanství — věta jako při Boh. A 11.034/34.

Domovské právo: II. O vývoji domovského práva na území Slovenska.

(Nález z 31. ledna 1934 č. 978.)

Prejudikatura: ad II: srov. Boh. A 6965/27.

Věc: Dr. Štěpán M. v P. proti zemskému úřadu v Bratislavě o vydání osvědčení o státním občanství.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Okr. úřad v Prešově výměrem z 23. února 1929 zamítnul žádost Dra Štěpána M. za vydání osvědčení o státním občanství podle vyhlášky min. vnitra č. 225/1926 Sb. a současně z moci dozorčího práva zrušil jako absolutně zmatečné usnesení obecního zastupitelstva v P. z 19. srpna 1925, kterým Dr. Štěpán M., narozený dne 17. dubna 1870 v Pé. v tehdejšíma Maďarsku, byl přijat do domovského svazku města P.; okr. úřad vycházel z předpokladu, že Dr. Štěpán M. není čl. státním občanem a nebyl jím ani v roce 1925, když byl přijat do domovského svazku v P. a jmenovitě, že jmenovaný v době před 1. lednem 1910 ani v J. ani v K. ani v žádné jiné obci na území, které náleží Čsl. republice, nenabyl platným způsobem domovského práva a že se proto nestal čl. státním občanem podle § 1 č. 1 úst. zák. č. 236/1920 Sb.

Nař. rozhodnutím zamítl zem. úřad v Bratislavě odvolání st-lovo z uvedného výměru okr. úřadu v Prešově a zároveň z moci úřední na základě svého dozorčího práva prohlásil za absolutně neplatné usnesení měst. rady v Košicích ze 6. října 1921 a z 5. května 1922 a domovský list od města K. z 15. května 1922, kterým bylo uznáno případně potvrzeno, že Dr. Štěpán M. je v K. domovským právem příslušný od roku 1897 případně 1900.

V důvodech uvedl žal. úřad mimo jiné toto: »Podle výsledku šetření bydlil Dr. Štěpán M. na území Slov. od roku 1896 do roku 1914 v K. a od roku 1914 bydlí v P. a ani roku 1897 ani 1900 ani nikdy jindy v době, kdy se K. a P. nacházely pod svrchovaností býv. Uherska, nenabyl domovského práva v K. ani v P. Odvolání v tom směru nečiní žádných námitek ani návrhů a tento skutkový stav třeba považovati za nesporný a správný. Odvolání do rozhodnutí okr. úřadu jedině namítá, že otec odvolatele zemřelý Rudolf M. narodil se dne 6. dubna 1841 v J. a narozením nabyl si domovské právo v J. po svém otci Štěpánu Adamovi M., který narodil se dne 30. prosince 1783 v S. a který nabyl domovské právo v J. na základě ustanovení císařského patentu ze 17. března 1849, č. 170 ř. z., poněvadž od roku 1816 do svojí smrti t. j. do roku 1856 jako lékárník bydlel a platil daně v J. a byl tam členem městské rady a měšťanem, že otec odvolatele, zemřelý Rudolf M. svoje domovské právo v J. až do své smrti podržel, poněvadž za svého pobytu v Pé. od r. 1867 do 1906 nebyl přijat do domovského svazku města Pé. a že po něm odvolatel dnem narození nabyl domovské

právo v J., které si nepřetržitě podržel až do nabytí domovského práva v K. případně v P. Tyto námitky jsou neopodstatněné a nesprávné.»

»Otázka domovského práva na území uherské koruny byla zákonitým způsobem poprvé upravena zák. čl. XVIII:1871; podle ustanovení § 7 cit. zák. původní domovské právo v některé obci býv. Uherska nabyli ti svéprávní bývalí uherští státní občané, kteří stáli pod pravomocí dotyčné obce, t. j. kteří po rozumu § 4 cit. zák. v obci té bydleli anebo se zdržovali v době vyhlášení zák.«

»Děd odvolatele zemřel již v roce 1856 a otec jeho už od roku 1867 jako advokát bydlel v Pé., v důsledku čeho nenabyl domovského práva v J. ve smyslu § 7 zák. čl. XVIII:1871 a nemohl proto odvozeně po něm ve smyslu § 9 cit. zák. nabýti domovského práva v J. ani jeho tehdy nezletilý syn t. j. odvolatel Dr. Štěpán M., narozený dne 17. dubna 1870 v Pé. Otec ani děd odvolatele nemohl platným způsobem nabýti domovského práva v J. na základě ustanovení rak. císařského patentu ze 17. března 1849 č. 170 ř. z., poněvadž platnost tohoto zák., jako platnost jiných rakouských zákonů, které na území býv. Uherska byly uvedeny v platnost v době absolutistického režimu v letech 1849—1861, nebyla uznána na území býv. Uherska usnesením judexkuriální konference z r. 1861, v důsledku čehož na základě ustanovení tohoto patentu nemohlo býti založeno nabytí domovského práva v J., která náležela Uhersku. Okolnost, že se otec odvolatele narodil v J., jeho děd ve S. a jeho další předkové ve Sp., je bez právního významu, protože samým narozením na Slov. ani otec, ani další předkové nahoře jmenovaného při nedostatku zákonitého předpisu v době před účinností zák. čl. XVIII:1871 nenabyli domovského práva v J. ani v S. ani ve Sp.«

»Ostatně i kdyby se vzalo za prokázané, že otec odvolatelův v době před vydáním zák. článku XVIII:1871 skutečně byl považován za příslušníka j.-ského na základě městských statutů anebo případných jiných ustanovení, poznamenává se, že ani tato okolnost vzhledem na shora uvedené nemůže v daném případě přicházeti v úvahu, poněvadž zák. čl. XVIII:1871, kterým otázka domovského práva v býv. Uhersku zákonitým způsobem poprvé byla upravena, nenavazuje na případné starší předpisy, ale upravuje otázku domovského práva samostatně a nezávisle od starších předpisů, vzhledem k faktickému stavu, jaký byl v době, kdy zákon byl vyhlášen. Původní nabytí domovského práva na území býv. Uherska může býti tedy posuzováno výlučně jen podle ustanovení zák. čl. XVIII:1871, který tvoří jediný a výlučný základ pro posouzení otázek domovského práva a jsou tu rozhodny jen právní normy v něm stanovené. Co se má rozuměti obecní příslušností, na základě které má se ustáliti nabytí domovského práva ve smyslu § 7 zák. čl. XVIII:1871, je stanoveno v § 4 cit. zák. a podle něho bylo i v daném případě rozhodnuto.«

»Otec odvolatele zemř. Rudolf M. v době vyhlášení zák. článku XVIII:1871 případně XXXV:1875 bydlel v Pé., z čehož třeba souditi, že svoje původní domovské právo ve smyslu § 7 cit. zák. nabyl v Pé., že toto domovské právo po něm ve smyslu § 9 cit. zák. nabyl odvolatel a proto nemusel býti ještě k tomu přijat od městského zastupitelstva v Pé. ani nemusela býti uvědoměna obec J. o jejich přijetí do domov-

ského svazku obce Pé. Okolnost, že město Pé. teď neuznává domovského práva pro odvolatele, je bez právního významu pro řešení otázky jeho čl. státního občanství, kdyžť odvolatel se nenarodil, ani před převratem nenabyl domovského práva na území, které náleží Čsl. republice. Poněvadž jiné námitky v odvolání vzneseny nebyly, slušelo odvolání zamítnouti jako neopodstatněné. Protože odvolatel nebyl čl. státním občanem ani v r. 1921 ani 1922, kdy městská rada v K. mu uznala domovské právo v K., jsou absolutně zmatečná usnesení a domovský list města K., kterým bylo uznáno domovské právo odvolateli v K.»

Rozhodnutí zem. úřadu bylo opatřeno poučením, že proti tomuto výměru, pokud jím byla vyhlášena za neplatná usnesení města K. i domovský list, jest přípustno odvolání k min. vnitra, kdežto výměr zem. úřadu je v postupu instančním konečný a není proti němu přípustno další odvolání, pokud jím bylo rozhodnuto o odvolání Dra Štěpána M. proti výměru okr. úřadu v Prešově o zamítnutí jeho žádosti za vydání osvědčení o státním občanství a o zrušení usnesení obce P.

Pokud nař. rozhodnutí, vyřizující odvolání st-lovo do rozhodnutí okr. úřadu v P., odvolání zamítá a napadený výrok okr. úřadu potvrzuje, obsahuje nař. rozhodnutí dvojí výrok: jednak zamítá žádost st-lovu za vydání průkazu o státním občanství republiky čsl., jednak potvrzuje zrušení usnesení měst. zastupitelstva v P., jímž byl st-l přijat do domovského svazku města P.; obojí výrok je odůvodňován tím, že se st-l nestal čl. státním občanem podle § 1 č. 1 úst. zák. č. 236/20 Sb.

Co se prvního výroku týče, totiž zamítnutí odvolání do odepření vydání osvědčení o čl. státním občanství podle vyhlášky min. vnitra č. 225/26 Sb. ve znění vyhlášky č. 108/28 Sb., musel nss vzhledem k předpisu § 2 zák. o ss především zkoumati, zda žal. úřad tím zasáhl do subj. práv st-le resp. zda cit. vyhláška zakládá pro žadatele právní nárok stihatelný před nss.

Tu vyslovil však nss v nál. Boh. A 11034/34, opíraje se o usnesení svého odborného plenu z 29. ledna 1934, právní názor, že cit. vyhláška min. vnitra není všeobecně závaznou právní normou, schopnou založiti právní nárok strany a stanoviti rozhodovací kompetenci úřadů, nýbrž pouhou instrukcí pro podřízené úřady. Na názoru tom setrvává nss i v daném případě.

Ale pak nemůže se výrok úřadu, odpírající straně ať z jakéhokoliv důvodu vydání žádaného osvědčení o státním občanství, dotknouti subj. práv strany a do těchto práv st-lových rušivě zasáhnouti; slušelo stížnost v tomto směru zamítnouti pro bezdůvodnost, ježto chybí předpoklad normovaný v § 2 zák. o ss.

Co se druhého výroku týče, kterým potvrzeno zrušení usnesení měst. zastupitelstva v P., vycházel žal. úřad z právního názoru — stížností také nepopřené —, že přijetí cizince do domovského svazku obce jest v rozporu s právním řádem a musí proto z moci úřední býti zrušeno. Žal. úřad řešil si tu otázku státního občanství st-lova jako otázku prejudicielní a dospěl k závěru, že st-l se nestal čl. státním občanem proto, poněvadž otec jeho, od něhož odvozuje domovskou příslušnost v obci J., se stal podle § 7 zák. čl. XVIII:1871 příslušníkem obce Pé., a poně-

vadž st-l, který svého otce v tomto domovském právu násiedoval, před 1. lednem 1910 v žádné obci na nynějším území Československa domovského práva nenabyl.

Stížnost naproti tomu hájí stanovisko, že otec st-lův, jenž byl příslušným do J., svým pobytem v Pé. od r. 1867 tuto příslušnost neztratil a nestal se také podle § 7 zák. čl. XVIII:1871 příslušníkem obce Pé., takže st-l byl nepřetržitě před 1. lednem 1910 příslušným do J. a proto také nyní jest čsl. státním příslušníkem.

Dosahem ustanovení zák. čl. XVIII:1871 zabýval se nss již v nál. Boh. A 6965/27 a dospěl k těmto závěrům:

»První zákonnou normou na území slovenském, upravující otázku domovské příslušnosti, jak rozuměti jest jí podle pojmu nynějšího právního řádu, byl zák. čl. XVIII:1871, na němž vybudovány byly další zákony upravující tento obor veřejného práva, totiž zák. čl. V:1876 a XXII:1886. Zák. čl. XVIII:1871 řeší pak jednak otázku nabývání domovské příslušnosti v budoucnosti, jednak obsahuje v § 7 přechodné ustanovení právě vzhledem k tomu, že šlo o obor, speciální normou dosud neupravený, totiž o domovskou příslušnost, odpovídající pojmu, z něhož teprve tento zákon vycházel a na němž jeho předpisy byly vybudovány. Účelem tohoto paragrafu bylo tedy zařaditi tu kterou osobu s hlediska tohoto nového právního pojmu domovské příslušnosti do některé obce pro dobu, kdy tento zák. článek nabyl účinnosti, a zjednati tak základ pro další vývoj této instituce. Vyslovil-li pak dotčený § 7 zák. čl. XVIII:1871, že každý státní občan náleží do svazku oné obce, »pod jejíž příslušností« či kompetencí »stojí v době vyhlášení tohoto zákona«, nelze ustanovení tomu právě proto, že pojem domovské příslušnosti, z něhož tento zákonný článek vycházel, byl dřívějšímu právnímu řádu vůbec neznám, rozuměti jinak, než že zákonodárce měl při tom na mysli ustanovení § 4, podle něhož pravomoc obce vztahuje se ke všem osobám, které v obci a na jejím území bydlí nebo se zdržují. Oporu pro tento názor poskytuje zejména i ustanovení zák. čl. IX:1836, jednající o vnitřní správě obcí, z něhož je patrné, že za členy obce, oprávněné účasti se v její správě a požívající ochrany normou tou stanovené, pokládáni byli prostě všichni její místní obyvatelé.«

Na názorech těchto setrval nss i v daném případě a shledal v důsledku toho veškeré námitky stížnosti, vybudované na opačném stanovisku, bezdůvodnými. K těmto námitkám budiž pouze podotčeno, že poukazem k tomu, že již před vydáním zák. čl. XVIII:1871 byla instituce domovské příslušnosti právnímu řádu známá, nikterak není vyvráceno — i kdyby se jednalo o úplně stejnou právní instituci — že cit. zák. čl. tuto otázku upravil ab ovo zcela samostatně, kdyžťe neobsahuje žádného ustanovení, že v určitých případech dosavadní domovská příslušnost se zachovává a cit. § 7 neposkytuje, jak shora dovozeno, podnětu k takovémuto výkladu.

Ježto pak je nesporno, že se otec st-lův v době, kdy zák. čl. XVIII:1871 nabyl účinnosti, nacházel pod příslušností obce Pé., mohl žal. úřad právem vycházeti z toho, že se stal příslušníkem zmíněné obce, a že st-l, jenž svého otce sledoval, před 1. lednem 1910 neměl domovské právo na nynějším území republiky a proto se nestal čsl. státním občanem po-

dle předpisu § 1 odst. 1 úst. zák. č. 236/1920 Sb. Jeví se tudíž stížnost i v druhém směru bezdůvodnou a bylo ji zamítnouti

Tím ovšem nebyla a není meritorně řešena otázka státního občanství st-lova, kterou řešiti může jedině kompetentní úřad, t. j. na Slov. min. vnitra, a zůstává straně volno domáhati se judikátního výroku o svém státním občanství u min. vnitra.

Č. 11.033.

Horní právo: I. * Dozor báňských úřadů podle § 220 ob. hor. zák. vztahuje se též na zachování předpisů § 10 odst. 2 zák. č. 262/1921 Sb. — II. * Báňské úřady nejsou příslušny rozhodovat o rozvrhu o dovolených podle § 10 zák. č. 262/1921 Sb., nedojde-li k dohodě mezi závodní správou a závodní radou.

(Nález ze dne 31. ledna 1934 č. 1815.)

V ě c: Společnost pro dobývání uhlí v M. (adv. Dr. Jaromír Basch z Prahy) proti báňskému hejtmanství v Praze (vrch. r. Dr. Em. Bednář) o jednotné dovolené.

V ý r o k: Nař. rozhodnutí, pokud ukládá báňskému revírnímu úřadu, aby doplnil řízení vyšetřením námitky, že jednotnou dovolenou bude určitý počet dělníků poškozen na výdělku, zrušuje se pro nezákonnost. Jinak se stížnost zamítá pro bezdůvodnost.

D ů v o d y: Podáním z 29. dubna 1931 obrátila se Společnost pro dobývání uhlí v M. na báňský revírní úřad v Mostě se žádostí, aby bylo vzato na vědomost, že společnost hodlá na svých dolech zavést jednotné dovolené. Výnosem z 1. května 1931 vzal báňský revírní úřad toto sdělení se schválením na vědomost, připojiv podmínku, že zachovány budou určité směrnice uvedené v podání společnosti. Vzhledem ke stížnosti závodní rady »Union« v K., že na tomto dole mají býti zavedeny hromadné dovolené, provedl báňský revírní úřad o věci jednání a když se při jednání nepodařilo stanoviska závodní správy a závodní rady uvést v souhlas, vyslovil výnosem z 25. května 1931, že o hromadných dovolených již jednou rozhodl, a to výnosem z 1. května 1931, takže nemůže o věci jednati znovu. K tomu dodal, že zamýšlený postup závodní správy neodporuje zák. č. 262/1921. Na rekurs závodní rady zrušilo báňské hejtmanství v Praze nař. rozhodnutím výnos báňského revírního úřadu pro zmatečnost a uložilo dále báňskému revírnímu úřadu, aby z moci dozorcí se postaral o zachování postupu předepsaného v § 10 zák. č. 262/21 Sb. — — — — —

Maje posouditi důvodnost stížnosti, musel nss v mezích daných obsahem stížnosti zjistiti obsah zák. č. 262/1921 Sb., kterým se zavádí placená dovolená pro dělníky při dolování na vyhrazené nerosty, zejména pokud jde o některé otázky kompetenční a pokud jde o meritorní smysl § 10 zák.